

VIJF JAAR BOSBOUW PRAKTIJK ONDERWIJS

[1945.33]

door

A. G. GERRITSEN

(FIVE YEARS FOREST LABOUR TRAINING IN THE NETHERLANDS)

Summary.

The results of the first five years of the Forest Labour Training Centre are discussed. Better handtools and maintaining of tools, work simplification, working techniques have found their way to the practical forester. Mostly results of labour rationalization are dependent on human relations between employers and labourers. Research work with timestudies in forestry has begun and in the future the estimated piece-wage will take place for a tariff based on timestudies.

On 19 and 20 september 1957 the first lustrum of the Forest Labour Training Centre will be memorised by forest labour matches and a show of using modern handtools and machines with rational working methods. Place „Middachten' in De Steeg.

Dit jaar zal het vijfjarig bestaan van het Bosbouw Practijk Onderwijs in Nederland worden gevierd met demonstratie- en wedstrijddagen op 19 en 20 september 1957 op het landgoed „Middachten" te De Steeg.

Het is goed bij dit eerste lustrum van het Bosbouw Practijk Onderwijs de gedachten te laten gaan over de ontwikkeling van dit onderwijs in de loop der jaren en de resultaten die het heeft afgeworpen.

Ontwikkeling.

Het was op initiatief van prof. dr J. F. Kools dat in de Nederlandse bosbouw aandacht werd gevestigd op doelmatige en goed onderhouden bosbouwgereedschappen, de arbeidsmethoden en de arbeidstechniek.

In 1952 werd dit initiatief overgenomen door ir. P. H. M. Tromp van de Nederlandsche Heide Maatschappij, die de opleiding van bosarbeiders en hoger personeel ter hand nam door cursussen te organiseren, waarop voordrachten werden gegeven over doelmatige gereedschappen en het onderhoud daarvan, rationele werkmethoden, arbeidstechniek, belonings-systemen in de bosbouw e.d.

Een jaar later werd het Staatsbosbeheer medewerking verleend aan deze cursussen, terwijl in 1955 de Stichting „Bosbouw Practijk Onderwijs" werd opgericht, waarin de Bedrijfsgenoten samen zitting hebben in het Bestuur.

In 1957 werd de scholing van de „Waterberg" in Arnhem overgebracht naar het park „Sonsbeek" te Arnhem, waar moderne leslokalen ter beschikking staan van het Bosbouw Practijk Onderwijs.

Resultaten van het onderwijs.

In deze korte periode van het bestaan van het Bosbouw Practijk Onderwijs zijn er vele resultaten geboekt. In de eerste plaats het feit dat

de arbeidende mens in het bosbedrijf in het middelpunt van de belangstelling is komen te staan. Er is belangstelling voor de werknemer als mens ontstaan, getuige de vele bosarbeidswedstrijden, de bedrijfsgymnastiek en de langzaam groeiende verhouding tussen werkgever en werknemer, waarin men elkaar als bedrijfsgenoten gaat zien, die tezamen het bosbedrijf opbouwen.

In de tweede plaats wordt het werk van de bosarbeider met andere ogen bekeken dan voorheen. Zijn werk wordt als vakwerk beoordeeld en op de duur zal het hem voldoening geven als bosvakarbeider te worden ingeschreven.

Ten derde heeft het moderne handgereedschap in de bosbouw algemeen ingang gevonden en zijn de „museumstukken” nog slechts sporadisch te zien.

De arbeidstechniek, dit is de wijze waarop het gereedschap wordt gehanteerd, nam minder spectaculaire vormen aan, temeer daar slechts met veel geduld en oefening een goede soepele lichaamshouding bij het werken wordt geleerd.

De arbeidsmethode, dit is de wijze waarop het werk wordt uitgevoerd, heeft verrassende resultaten te zien gegeven. Terecht wordt op de cursus van de Stichting B.P.O. veel aandacht aan de werkmethodeverbetering besteed. Beslist onjuist is de gedachte, dat door methodeverbetering meer inspanning van de werknemer wordt vereist dan voorheen. Werkgever en werknemer moeten proberen met inzet van de minste energie een maximaal effect uit hun arbeid te halen. Vooral in een tijd van bestedingsbeperking moet men leren zijn arbeidskracht doelmatig aan te wenden om lage produktiekosten te verkrijgen, dit geldt ook voor de bosbouw.

Ondanks het feit, dat methodeverbetering vaak een eenvoudige en voor de hand liggende maatregel is, wordt op dit punt nog veel weerstand ondervonden.

Een goede verhouding tussen werkgever en werknemer is een zeer belangrijke factor bij het welslagen der arbeidsrationalisatie. De werkleiding voelt het nog te vaak als een verwijt, dat de door haar reeds jaren toegepaste werkorganisatie door een arbeidstechnicus wordt gewijzigd. Ook de werknemer is er dikwijls moeilijk toe te brengen zijn werkmethode te veranderen. Indien het wederzijds vertrouwen bij beide partijen ontbreekt zal het resultaat van de arbeidsrationalisatie in die bedrijven niet groot kunnen zijn. De bosbouwpraktijk-opleiding kan alleen dan resultaten afwerpen als het bedrijfsperoneel als geheel in goed vertrouwen het geleerde in toepassing wil brengen.

Bij dit eerste lustrum van het Bosbouw Praktijk Onderwijs is het goed te beseffen, dat pas een kleine stap op de weg van de arbeidsrationalisatie in de bosbouw is gedaan. In sommige bedrijven vindt men niets terug van de genoten opleiding, hetzij door vertrek van de opgeleide arbeider naar een andere werkgever, hetzij doordat de mensen die de cursus hebben gevolgd niet in staat zijn het geleerde over te dragen aan anderen. Dit kan als oorzaak hebben dat van de werkleiding te weinig steun wordt ondervonden om de noodzakelijke verbeteringen in het bedrijf uit te voeren.

In andere bedrijven zijn goede resultaten bereikt met de arbeidsrationalisatie. Helaas staan ons geen kostprijsberekeningen ter beschikking van verschillende bosbedrijven onderling, maar zeker is, dat de kost-

prijzen van de velling en opwerking van op zich zelf gelijk hout, nog meer dan 100% uit elkaar lopen. Dit betekent dat het ene bosbedrijf of werkgever tweemaal zo duur werkt als de ander.

Een van de resultaten van het Bosbouw Praktijk Onderwijs is geweest, dat de vinger op een wonde plek werd gelegd namelijk het beloningssysteem in de bosbouw. Heden ten dage komt het voor, dat in één boscomplex drie verschillende werkgevers dezelfde werkzaamheden laten uitvoeren tegen zeer verschillende tarieven. Het gevolg is verloop en ontevredenheid onder de arbeiders over en weer. Hierdoor werd behoefte gevoeld aan een objectief beloningssysteem voor alle bosarbeiders, die dezelfde werkzaamheden uitvoerden.

Hiervoor was onderzoek noodzakelijk. Daar de Stichting B.P.O zich het onderwijs ten doel stelt en het onderzoek in het algemeen een eigen taak heeft, werd aan de afdeling Bosexploitatie van de Landbouwhogeschool een onderzoek ingesteld naar een basis voor een rechtvaardige beloning van de bosarbeid bij accoordwerk. Door middel van tijdopnamen werden en worden de arbeidsprestaties in het vellingswerk vastgelegd en straks zal het „ervaringstarief” plaats kunnen maken voor het „gemeten tarief”.

Een landelijk gemeten tarief voor het vellingswerk in de bosbouw zal slechts met succes kunnen worden toegepast als: aan de eis van doelmatige gereedschappen en rationele werkmethoden wordt voldaan, de sfeer van vertrouwen in het bedrijf is bereikt en een coördinatie van alle belanghebbende organisaties voor overleg en onderzoek is tot stand gebracht.

De Nederlandse bosbouwer zal moeten trachten in het huidige tijdperk zijn taak te verstaan, door zich aan te passen bij de gewijzigde omstandigheden om tezamen een gezond en modern geleid bosbedrijf te vormen.

Wanneer men de vermelde ontwikkeling en de resultaten ziet, is er alle reden om het eerste lustrum van het Bosbouw Praktijk Onderwijs niet ongemerkt voorbij te laten gaan. Op 19 september wordt een nationale vellingswedstrijd in licht naaldhout (groveden, eenmanswerk) gehouden en op 20 september worden 's ochtends van 8—12 uur demonstraties gegeven op het gebied van bosaanleg, verpleging, velling, opwerking en transport. 's Middags worden nationale bosarbeidswedstrijden gehouden in knalkurken hakken, snelzagen, houtkruien en wedstrijden met motorzagen; deze wedstrijden zullen van commentaar worden voorzien door een bekende radioconferencier. Een bosbouwbeurs zal de bezoekers in de gelegenheid stellen een overzicht te krijgen van bosbouwgereedschappen en machines.

Het prachtige landgoed „Middachten” zal er het hare toebijdragen om deze dagen in het centrum van de belangstelling van de Nederlandse bosbouwwereld te plaatsen.